
Cíle vyučování zeměpisu

- stanovení si **jasných, jednoznačných a dosažitelných** cílů by mělo určovat **základní obsahové prvky učiva**
- teprve poté je vhodné se ptát na **prostředky**

cíle → **obsah** → **prostředky**

■ základní cíle jsou uvedeny v kurikulárních dokumentech

□ *hodně obecné*

- zeměpis umožňuje žákům orientovat se v současném světě a v problémech současného lidstva i vlastní spoluzodpovědnosti za kvalitu života na Zemi vztahů lidí k jejich přírodnímu i společenskému prostředí (1996)

- ▶ rozlišuje na konkrétních územních příkladech mikroregionální, regionální, státní, makroregionální a globální geografickou dimenzi
- ▶ vymezí místní region (podle bydliště, školy) na mapě podle zvolených kritérií, zhodnotí přírodní, hospodářské a kulturní poměry mikroregionu a jeho vazby k vyšším územním celkům a regionům
- ▶ zhodnotí polohu, přírodní poměry a zdroje České republiky
- ▶ lokalizuje na mapách hlavní rozvojová jádra a periferní oblasti České republiky, rozlišuje jejich specifika
- ▶ lokalizuje na mapách makroregiony světa, vymezí jejich hranice, zhodnotí jejich přírodní, kulturní, politické a hospodářské vlastnosti a jednotlivé makroregiony vzájemně porovná

- takové stanovení samozřejmě pro vyučování nestačí a učitel by si měl před každou hodinou ujasnit a uvědomit, které kompetence svých žáků chce prohloubit a rozvinout

■ cíle lze tak hierarchizovat dle:

1. stupně obecnosti

1. finální

- nejobecnější, poskytující učitelům základní orientaci pro práci se žáky a pro rozvoj jejich kompetencí
- nelze je použít jako cíle jednotlivých vyučovacích jednotek

2. etapové

- týkají se jednotlivých tematických celků
- upozorňují učitele na základní prvky, na které se má soustředit při formulaci obsahu jednotlivých celků

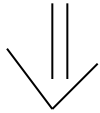
např. analyzuje hlavní rasová, etnická, jazyková, náboženská, kulturní a politická specifika s ohledem na způsob života a životní úroveň v kulturních regionech světa

3. detailní cíle

- ty si učitel stanovuje pro každou vyučovací jednotku
- nutné je uvědomit si tyto cíle jak z hlediska svého, tak žáků
  - *Co mám žáky naučit? X Žák má umět vyjmenovat a ukázat na mapě spolkové země Německa. Žák má umět popsat vztah české a německé ekonomiky. a pod.*
- stanovení těchto cílů by mělo být čistě na učiteli

2. charakteru psychických procesů objektu vzdělávání

- ne všechny cíle se zaměřují na tu samou část psychiky žáka
  - některé jsou zaměřeny na VĚDOMOSTI, jiné na ROZVOJ POZNÁNÍ, další na POROZUMĚNÍ VZTAHŮM A SOUVISLOSTEM MEZI JEDNOTLIVÝMI FAKTY, PROCESY A JEVY

- dělení na: **kognitivní**, **afektivní** a **psychomotorické**

■ KOGNITIVNÍ CÍLE

- mezi nimi velké rozdíly – *vyjmenuj státy V4 X charakterizuj rozdíly zemí V4*
- dělení dle Blooma
  - jednotlivé stupně na sebe navzájem navazují, resp. vyšší stupeň obsahuje i ten nižší
  - pro vyšší stupeň je nutné zvládnout stupeň nižší
- nedlouho po vydání velmi pozitivní ohlasy, ale i hlasy k její revizi – rozvoj kognitivní psychologie, edukačního systému ad.
- původní Bloomova taxonomie vznikla z potřeby a nutnosti oceňování testových položek a přesné klasifikace toho, nač se zaměřují jednotlivé testové položky
- později se zjistilo, že má širší využití
- Podle autorů revize taxonomie pomůže odpovědět na otázky:
  - Co učit? Jak dosáhnout cíle? Jak hodnotit? Existuje koherence mezi cíli, instrukcemi a hodnocením?

Cílová kategorie (úroveň osvojení)

1. Zapamatování

termíny a fakta, jejich klasifikace a kategorizace

2. Pochopení

překlad z jednoho jazyka do druhého, převod z jedné formy komunikace do druhé, jednoduchá interpretace, extrapolace (vysvětlení)

3. Aplikace

použití abstrakcí a zobecnění (teorie, zákony, principy, pravidla, metody, techniky, postupy, obecné myšlenky v konkrétních situacích)

4. Analýza

rozbor komplexní informace (systému, procesu) na prvky a části, stanovení hierarchie prvku, princip jejich organizace, vztahů a interakce mezi prvky

5. Syntéza

složení prvků a jejich částí do předtím neexistujícího celku (ucelené sdělení, plán nebo řada operací nutných k vytvoření díla nebo jeho projektu, odvození souboru abstraktních vztahů k účelu klasifikace nebo objasnění jevů

6. Hodnocení

posouzení materiálů, podkladů, metod a technik z hlediska účelu podle kritérií, která jsou dána nebo která si žák sám navrhne

Typická slovesa k vymezení cílů

definovat, doplnit, napsat, opakovat, pojmenovat, popsat, přiřadit, reprodukovat, seřadit, vybrat, vysvětlit, určit

dokázat, jinak formulovat, ilustrovat, interpretovat, objasnit, odhadnout, opravit, přeložit, převést, vyjádřit vlastními slovy, vyjádřit jinou formou, vysvětlit, vypočítat, zkontrolovat, změřit

aplikovat, demonstrovat, diskutovat, interpretovat údaje, načrtnout, navrhnout, plánovat, použít, prokázat, registrovat, řešit, uvést vztah mezi, uspořádat, vyčíslit, vyzkoušet

analyzovat, provést rozbor, rozhodnout, rozlišit, rozčlenit, specifikovat

kategorizovat, klasifikovat, kombinovat, modifikovat, napsat sdělení, navrhnout, organizovat, reorganizovat, shrnout, vyvodit obecné závěry

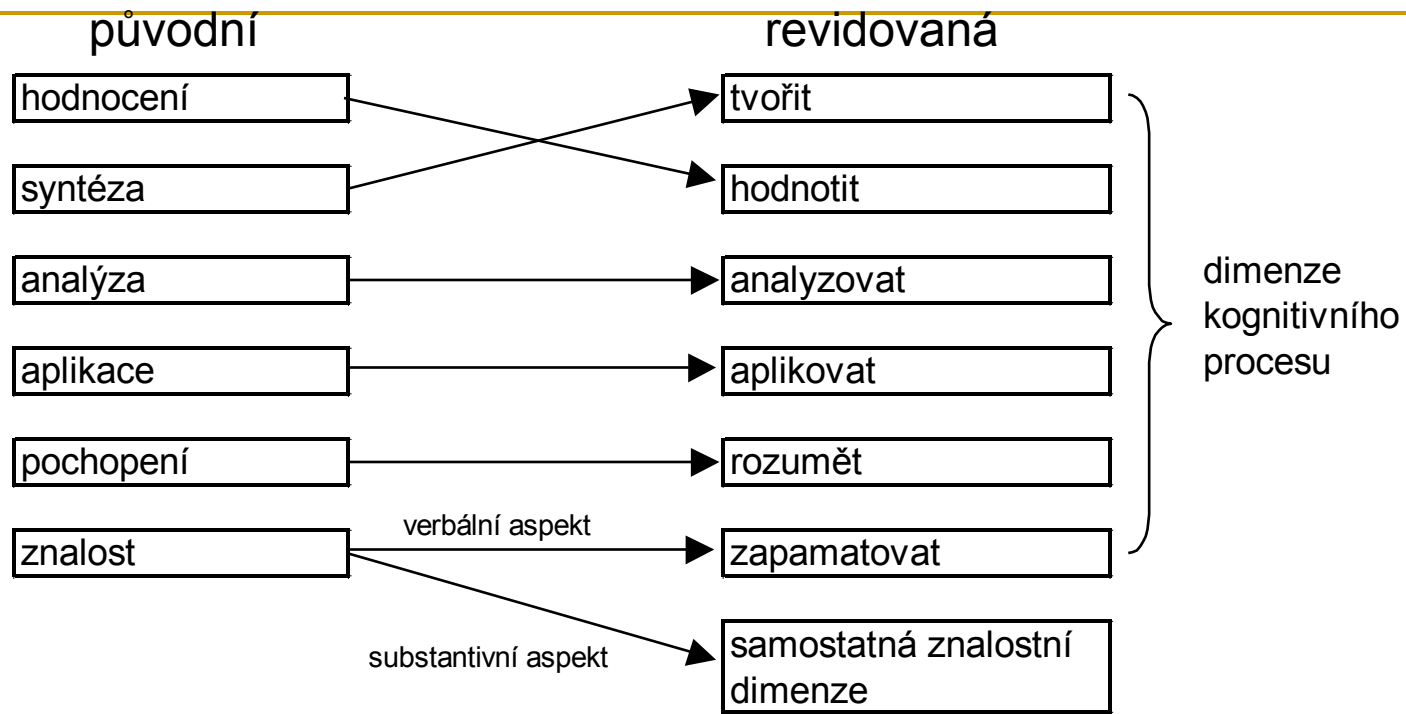
argumentovat, obhájit, ocenit, oponovat, podpořit (názory), porovnat, provést kritiku, posoudit, propovědit, srovnat s normou, vybrat, uvést klady a zápory, zdůvodnit, zhodnotit

---

Bloomova taxon. X Revidovaná Bloomova taxon.

- revidované pojetí soustředěno pouze na KOGNITIVNÍ doménu
  - „Bloom“ je jednodimenziální X revidovaný Bloom je dvojdimenziální
  - v revidovaném Bloomovy velmi důležité subtypy
-

Taxonomická tabulka

ZNALOSTNÍ DIMENZE	DIMENZE KOGNITIVNÍHO PROCESU					
	1. Zapamatovat	2. Rozumět	3. Aplikovat	4. Analyzovat	5. Hodnotit	6. Tvořit
A. Znalost faktů						
B. Konceptuální znalost						
C. Procedurální znalost						
D. Metakognitivní znalosti						

